Rok III. Kraków-Podgórze, sobota 9. grudnia 1905. Nr. 332.

2 ct. (4 hal.) Cena nru wszędzie

PRENUMERATA
w Krakowie i Podgórzu miesięcznie 1 K. 40 h.
za odnoszenie do domu dopłaca się 20 halerzy.
Na prowincyi miesięcznie K. 1·50.
Prenumerata za granicą: 1 mk. 50 fen., 2 fr. 50 ct., 1 rs. miesięcznie.

NOWINY

DZIENNIK ILUSTROWANY DLA WSZYSTKICH

OGŁOSZENIA
za wiersz petitu 16 hal., za każdy następny raz 12 hal., drobne ogłoszenia po 4 hal. od wyrazu (minimum 60 hal.). Nadesłane za wiersz petitowy 50 hal., spody na każdej stronie po 2 kor. — Załączniki 20 Koron za tysiąc.
Inseraty prowadzi w swoim zarządzie p. Maryan Hupczyc
Administracya „NOWIN“ Zacisze 7, od 9—1 w poł. i od 2—5 popołudn.

Na Lwów skład i ekspedycya AGENCYA SOKOŁOWSKIEGO Pasaż Hausmana 8.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: Kraków, ul. Zacisze l. 7, Telefon 512. Ekspedycya w drukarni A. KOZIAŃSKIEGO

Redaktor naczelny: LUDWIK SZCZEPAŃSKI.

Wiadomości ustnie, telefonicznie i listownie przyjmuje redakcya (telefon 512) od godziny 7 rano do godz. 8 wieczorem. — Rękopisów nie zwraca się.

„Nowiny“ wychodzą codziennie. — Cena numeru 3 ct. (6 h.) — W poniedziałki i dni poświąteczne 2 centy.

Telegramy „Nowin“.

Z Królestwa Polskiego.

Autonomia szkolna w Królestwie.

Berlin. Z Warszawy donoszą, że dla okręgu szkolnego warszawskiego utworzona będzie Rada szkolna z autonomicznemi prawami, złożona z Polaków i z Polakiem kuratorem na czele.

Z CARATU.

Strejk pocztowo-telegraficzny.

Berlin. Według telegramu z Petersburga, przybyłego drogą na Eitkuny, wydaje się, że stanowcza postawa rządu, oraz zbliżenie się związku urzędników poczt i telegr. do rady delegatów robotniczych, **co wywołało rozłam wśród strejkujących urzędników** poczt i telegrafów, położą kres strejkowi. To zdanie zostało również wyrażone na onegdajszej Radzie ministeryalnej, która postanowiła wytrwać w swej decyzyi nie uznawania związku urzędników pocztowych i telegraficznych. Dyrekcya pocztowa w Petersburgu postanowiła **wydalić 20 urzędników** pocztowych i telegraficznych z ich mieszkań, znajdujących się w gmachu pocztowym, oraz **dać dymisyę 320 urzędnikom** biur pocztowych, tudzież **800 listonoszom.** Listonosze będą bez trudności napowrót przyjmowani; urzędnicy zaś po wniesieniu stosownej prośby w w razie **gdy stopień ich udziału w strejku na to pozwoli. Finlandcy urzędnicy pocztowi i telgraficzni odmówili kategorycznie przyłączenia się do robotników rosyjskich (??).**

Admirał Dubasow został zamianowany jenerał-gubernatorem Moskwy.

Smierć siepacza.

Londyn. Jak donoszą z Petersburga, zamach morderczy na Sacharowa był **aktem** zemsty za okrucieństwa, z jakiemi tenże tłumił rozruchy chłopskie. Opowiadają mianowicie, że w pewnej wsi na jego rozkaz 33 chłopów, między nimi wielu starców, bito do śmierci. Kozacy użyci do tego, *byli zupełnie pijani.*

Stan wojenny w Inflantach.

Petersburg. (Pe. aj. tel.). W gubernii inflanckiej ogłoszono stan wojenny.

W Finlandyi.

Stokholm. „Aftenblader“ donosi z Helsingsforsu, że nowy jenerał-gubernator Seward przybył tam 6 b. m., przywitany przez przełożonych reprezentacyi miasta. Tłum powitał go okrzykiem „hurra“. Przyszło do zajścia. Mianowicie jeden rosyjski policyant i kilku Rosyan zajęło wobec publiczności wyzywające stanowisko i dało kilka strzałów, nikogo jednak nie zranili. Jenerał gubernator był następnego dnia na posiedzeniu senatu. Obrady toczyły się w języku fińskim, a mowy tłómaczył wiceprezydent Michalin na język francuski.

Zupełne równouprawnienie kobiet.

Berlin. Z Finlandyi donoszą, że wszystkie polityczne stronnictwa przyjęły do swego programu równouprawnienia kobiet, wraz z czynnem i biernem prawem wyborczem.

Ochrona obcych poddanych.

Waszyngton. (B. Reutera). Potwierdza się, że krążownik „Mineapolis“ stoi w pogotowiu koło Azorów, celem odpłynięcia w razie potrzeby do wybrzeży rosyjskich dla ochrony poddanych amerykańskich.

—o—

RÓŻNE TELEGRAMY.

Dr Lueger grozi żydom austryackim.

Podburzająca mowa burmistrza Wiednia dra Luegera na jednem zgromadzeniu ludowem, zawierająca ostrzeżenie, że żydzi mogą się doczekać w Austryi stosunków rosyjskich, wywołała wielkie poruszenie. W Radzie p. zgłoszono interpelacyę do prez. ministrów, również w radzie miejskiej interpelowano o to burmistrza. Dr Lueger tłomaczył się bardzo niezręcznie.

Wiedeń. W radzie miejskiej radni liberalni wystosowali interpelacyę w sprawie mowy Luegera o żydach (wrzawa). Lueger zaznaczywszy, że wobec nikogo nie jest odpowiedzialnym (!) za swe czyny poza radą miasta, a jako poseł tylko przed wyborcami, oświadcza, ze nie można zaprzeczyć, iż ostatnie zajścia w Wiedniu były w pewnym związku z rewolucyą rosyjską i że wskutek wichrzeń rewolucyonistów w Rosyi, którzy tak jak tutejsi socyaliści stoją pod dowództwem żydów (!) naród rosyjski został *podrażniony* i popełnił te straszne czyny względem żydów, które także mowca potępia. W mowie swej poprzedniej dr Lueger wskazał na to, że nie dobrze jest, jeżeli żydzi łączą się z rewolucyonistami i socyalistami, a w końcu powiedział, że jeżeli to będą czynili, to może ewentualnie i w Wiedniu to się stać, co było w Rosyi. W tem niepodobna dopatrzeć się najmniejszego ataku na żydów.

Mowca wyraźnie wówczas potępił morderstwa i rabunki, ale musi mu być wolno powiedzieć, *że w razie zaatakowania ojczyzny Austryi przez żydów, będziemy się bronili.* I ja — powiada Lueger — w razie nastania takich stosunków — stanę na czele obrońców.

Mowa tamta więc była zupełnie „poprawna“. W końcu dr Lueger wskazuje na to, że nigdy żadnego żyda nie skrzywdził, przeciwnie często wbrew woli partyi, żydów bronił.

Demonstracya flot przeciw Turcyi.

Konstantynopol. Sygnalizowaną notę zbiorową wręczono wczoraj popołudniu Porcie.

—o—

Zofia. Według wiadomości z wiarygodnych źródeł macedeńskich został osławiony dowódzca bandy Szermoreges zamordowany przez chłopów.

Nagroda Nobla.

Stokholm. Jak słychać, nagrodę Nobla dla fizyki, ma otrzymać prof. uniw. Kolońskiego Lenard, a dla chemii prof. uniw. monachijskiego Beyer.

Zjazd stolarzy.

Wiedeń. Wczoraj otwarto na trzy dni zapowiedziany zjazd austr. stolarzy celem zajęcia stanowiska do noweli przemysłowej. W obradach biorą udział delegaci z wszystkich krajów, między tymi związków z Krakowa, Białej i t. d.

Izba deputowanych.

Paryż. Sala i galerya przepełnione. Nacyonalista dep. Faure interpeluje w sprawie polityki zagranicznej, zwłaszcza w kwestyi marokańskiej.

Rouvier zapowiada przedłożenie w przyszłym tygodniu żółtej księgi w kwestyi marokańskiej i prosi o odroczenie interpelacyi do dyskusyi nad budżetem spraw zagranicznych.

Faure protestuje przeciw odraczaniu i żąda wyjaśnień, w jakij sposób depesza ambasadora francuskiego w Londynie z zaofiarowaniem przez Anglię ewentualnej pomocy, doszła do publicznej wiadomości. Ajencya Havasa nie zaprzeczyła dotyczącym doniesieniom dzienników. O depeszy wiedzieli Rouvier i Loubet. Loubet więc popełnił zbrodnię zdrady stanu.

...wyrażenia. (Ok[illegible] lewicy).

Faure żąda postawienia w stan oskarżenia winnych indyskrecyi, którą mogło popełnić trzech: Delcasse, Rouvier lub Loubet. (Protesty na lewicy). Żąda postawienia w stan oskarżenia tylko Rouviera. (Protesty).

Rouvier oświadcza, że księgę żółtą przedłoży już we środę i da wówczas Izbie wyjaśnienia, ale nie będzie odpowiadał na gadaninę i bajki, których źródło nie jest znane. (Oklaski na lewicy).

Faure protestuje przeciw zarzutowi, jakoby powtarzał bajki, poczem wniosek cofnął. (Śmiechy).

Następnie odroczono dyskusyę nad interpelacyą i Izba w dalszym ciągu obradowała nad sprawą zamknięcia giełdy pracy.

Paryż. Minister oświaty Bienvenu-Martin zamierza utworzyć pozaparlamentarną komisyę, mającą wypracować dla publicznej administracyi postanowienia co do zastosowania ustawy o rozdziale Kościoła i państwa. Publikacya ustawy w dzienniku urzędowym pojawi się z końcem przyszłego tygodnia.

Kanał panamski.

Waszyngton. Izba reprezentantów zawotowała kredyt 11 milionów dolarów na roboty około budowy kanału Panamskiego.

—o—

Szoprah. U ks. Fryderyka Szaumburg-Lippe miał się wczoraj odbyć obiad na cześć następcy tronu duńskiego. Zauważono jednak brak całej zastawy srebrnej i kosztowności wartości kilkudziesięciu tysięcy kor. Zarządzono śledztwo przeciw służbie.

Belgrad. Wczoraj ogłoszono układ zawarty między rządem serbskim i międzynarodowem konsorcyum bankowem w sprawie pożyczki 70 milionów fr.

Wiec urzędników.

W piątek wieczorem odbył się w sali Rady m. drugi wiec urzędników państwowych. Na wiecu byli obecni: delegat p. Fedorowicz, prezydent sądu kraj. wyższego dr Stebelski, obaj wiceprezydenci sądowi: dr Pogorzelski i Mendelsburg, prezydent dr Leo, wiceprezydent Sare, dyrektor policyi dr Flatau, radca Swolkien i inni dygnitarze. Z posłów zaś pp. Rotter, Petelenz i Federowicz.

Przewodniczący prof. dr Jaworski przedstawił projekt Banku krajowego we Lwowie w sprawie konwersyi długów urzędniczych. Projekt ten — podniósł mowca — uznał za odpowiedni przewodniczący lwowskiego komitetu urzędniczego Piwocki, jak również namiestnik hr. Potocki. Obecnie głównem zadaniem namiestnika będzie dostarczenie Bankowi kraj. funduszów państwowych kwoty 5.000.000 kor., potrzebnej na przeprowadzenie konwersyi długów urzędniczych, projektowanej przez ten bank. Mowca wyraził przekonanie, że pieniądze w powyższej sumie zostaną bankowi dostarczone, bez z jakiego źródła, na razie jeszcze nie wiadomo.

Sprawa konwersyi długów urzędniczych — zaznaczył dalej mowca — jest obecnie na gruncie realnym i w niedługim czasie uda się ją komitetowi urzeczywistnić. Mowca zawiadomił z kolei zebranych, że komitet urzędniczy lwowski wysyła deputacyę do Wiednia i wyraził przekonanie, że Kraków uczyni to samo. [illegible] ...owadzenie [illegible] bezwzględnie dla [illegible] takich dodatków aktywalnych, jakie mają oficerowie i urzędnicy wojskowi. (Oklaski.)

P. Stefan Zaleski omawiał projekt konwersyi, proponowany [illegible].

Dąbrowski omawiał działalność komitetu i oświadczył się za rozszerzeniem komitetu przez uzupełnienie go członkami z wszystkich kategoryj urzędniczych.

Dr Wrześniowski kol. państw. omawiał użyteczność komitetu, która otwiera dla urzędników widoki lepszej przyszłości. Następnie omówił projekt Banku kraj. i wezwał komitet, aby dążył do obniżenia procentów na cele amortyzacyi i gwarancyi. W końcu wykazywał mowca potrzebę utworzenia ogólnego związku urzędników.

Po przemówieniu p. Zauderera, który omawiał potrzebę awansu urzędników pocztowych i kolejowych, na wniosek p. Surzyca jednomyślnie uchwalono komitetowi podziękowanie za jego pracę.

Przew. imieniem komitetu podziękował za uznanie, poczem zgromadzeni uchwalili przedłożone rezolucye w sprawie konwersyi długów, utworzenie kraj. Związku urzędników, dalej w sprawie żądania wydatnych subwencyj na cele budowy tanich domów dla urzędników i w sprawie podwyższenia dodatku aktywalnego.

P. Pałkiewicz zgłosił wniosek o ograniczenie lat służby do 35. Wniosek przyjęto hucznymi oklaskami.

W sprawie otwarcia granic dla dowozu bydła udzielił wyjaśnień poseł Rotter, a poseł Petelenz poinformował zebranych, że wedle [illegible] oświadczenia bar. Gautscha sprawa dodatków aktywalnych znajduje się na lepszej drodze, niż to dzienniki doniosły.

W końcu zgromadzenie upoważniło komitet do wybrania deputacyi do Wiednia.

Co słychać w mieście?

Dziś w sobotę Leokadyi. — Jutro w niedzielę N. Maryi Panny Loretańskiej. — Pojutrze w poniedziałek Damazego.

Sobota.

Teatr miejski. „Romersholm", sztuka w 4 aktach Henryka Ibsena (nowość).

—o—

Posiedzenie rady miejskiej odbyło się we czwartek pod przewodnictwem prezydenta dra Leo. Po odczytaniu kilku pism r. m. dr Frühling zgłosił interpelacyę w sprawie **regulacyi płac woźnych i pachołków magistratu**. Prezydent odpowiedział, że sprawa regulacyi jest już przygotowana i było rozpatrywana na środowem posiedzeniu magistratu. Z powodu licznych spraw regulacya nie mogła być załatwioną i **w sobotę** będzie rozpatrzona. Skoro magistrat poweźmie uchwały, regulacya przekazaną zostanie sekcyi prawniczej i skarbowej, a następnie pełnej radzie miejskiej.

Do tego zauważyć należy, że niedawno przecież solennie p. prezydent przyrzekł deputacyi służby magistratu, że sprawę regulacyi płac woźnych i pachołków miej. załatwi w *październiku?* Przeszedł listopad, [illegible], a p. prezydent wspaniałomyślnie nową obiecankę rzucił. Ciesz się służbo [illegible], bo za miesiąc na nową interpelacyę, [illegible] nowe przyrzeczenie.

Po interpelacyi dr Frühlinga odczytał sekretarz dr Nowicki wniosek, podpisany przez liczne grono radców, aby prezydentowi miasta polecić przyjąć urzędowe mieszkanie w „najkrótszym czasie". Wniosek ten przekazano sekcyi ekonomicznej.

Następnie wybrała rada komisyę z 14 członków dla rozszerzenia m. Krakowa.

W końcu po dłuższej dyskusyi uchwaliła rada na wewnętrzne urządzenie gmachu starego teatru kredyt dodatkowy w kwocie: 45.000 kor. i 10.000 k. na ewentualne sprawienie inwentarza do sal restauracyjnych.

Zgromadzenie ludowe. W niedzielę dnia 10 b. m. odbędzie się o godz. 10 przedpołudniem w ujeżdżalni p. Targoskiego przy ul. Kapucyńskiej zgromadzenie ludowe, zwołane przez komitet tutejszej partyi socyalno-demokratycznej.

Na porządku dziennym jest omówienie stanowiska parlamentu wobec reformy wyborczej.

Kradzieże. Agent policyjny p. Daczkowski aresztował Jana Wojnicka, za usiłowaną kradzież kieszonkową w kościele św. Barbary, podczas niedzielnego nabożeństwa.

P. Marya Daszyńska, żona posła, zgłosiła w tutejszej policyi, iż skradziono jej ręczną torebkę, w której znajdowały się różne legitymacye i pugilares z kwotą przeszło 40 koron. W chwili gdy p. Daszyńska przechodziła w sobotę wieczór ul. Zwierzyniecką, jakiś rzezimieszek skorzystał z gęstej mgły i tłumu ludzi, zręcznie odciął torebkę od łańcuszka żelaznego i znikł z łupem w bocznej ulicy.

Z klasztoru PP. Nazaretanek przy ulicy Warszawskiej skradł ktoś z ogrodu młodą, oswojoną sarnę.

W domu noclegowym Pollaka przy placu Matejki, okrada ktoś ustawicznie ludzi tam nocujących. Możeby policya zajęła się wyśledzeniem złodzieja, tem bardziej, że właściciel domu gościnnego odmawia poszkodowanym zwrotu szkody.

Prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty celem uniknienia przerwy w dalszej przesyłce pisma.

Wydawca: Lucyna Szczepańska. Redaktor odpowiedzialny: Ludwik Szczepański. Z drukarni i stereotypii A. Koziańskiego w Krakowie